

Staten har understøttet Bestræbelserne, navnlig fra Menighedsmedlemmerne her i Kjøbenhavn for at skaffe de fornødne Kirker. Jeg har ikke det mindste imod, at vi blive ved paa den gamle Vej, maaste endog saa at gaa noget videre. Jeg tror ligesom Lic. Ussing, at det, der trænges til, er ikke de store Kirker og de store Sogne, det er smaa Sogne med smaa Kirker, og der, synes jeg dog, det skulde være overtommeligt, naar der virkelig er kirkelig Sans, at skaffe i alt Fald den største Del af det Beløb til Beje, eller om man ikke gif videre end med Hensyn til Privatjærnbaner, om jeg maa bruge den Sammenligning, hvor man forlanger, et Befolkningen skal lægge sin Interesse og Trang for Dagen ved at skaffe Halvdelen af Kapitalen. Men ved dette Lovforslag her vender man op og ned paa den hidtil bestaaende Tilstand, som den har været her i Kjøbenhavn, at fromme Mænd og Præster ere traadte sammen for om muligt at skaffe Pengene, have arbejdet trolig, have skaffet det halve Pengebeløb, og saa har man sagt: Nu kunne vi ikke komme videre, og saa er Staten traadt til og har sat, om jeg saa maa sige, Spiret paa Kirken. Her stiller man Stat og Kommune frem i første Linie, i anden Linie kommer Evangsudskrivningen paa Børgerne, og i sidste Linie komme ja de frivillige Gaver fra Menigheden til Udsmykning af Kirkerne. Det er Systemet. Det er forkert, det er at vende Tingene paa Hovedet, det er at gaa bort fra hele den Udvikling, vi tidligere have været inde i. — Jeg maa maaste netop for at klargøre Ståttens Forhold til denne Understøttelsespligt atter citere noget af den omtalte Kirkeret. Pag. 99 sige Forfatterne, „at Staten er ifølge Grundlovens § 3 til en vis Grad forpligtet til at hde af sine Indtægter til kirkelige Formaal. Hvor vidt den vil gøre det, beror paa dens egen Bestemmelse.“ Man maa i hvert enkelt Tilfælde undersøge, hvad der kan være det rigtige. Jeg siger, lader os blive ved at se paa det enkelte Tilfælde, se, om der er en Trang, der har manifesteret sig i Menigheden, til at saa flere Kirker og flere Præster. Har den vist sig paa den Maade at der gøres Orde, saa træder Staten til. — Nu siger man maaste, som det til Deis siges i Motiverne eller andre Steder, som jeg har læst i Anledning af denne Sag: Det nytter jo ikke noget, man skal ikke lade Præsterne eller Menighedsmedlemmer gaa med Tiggerposen rundt for at skaffe Penge til liget, det kommer der ingen Ting ud af; det nytter ikke, om saa alle Kjøbenhavns Præster, Bisper og alle Kjøbenhavns fromme Mænd

søge at sætte Subskriptionen i Gang for at saa nogle smaa Kirker paa Nørre- og Vesterbro, de saa ingen Penge. Men dertil svarer jeg: Saa er det jo den største Gallitserklæring, som tænkes kan. Og selv om vore Præster her i Kjøbenhavn ere meget optagne af deres Gerning og navnlig af den forretningsmæssige Side af Gerningen, hvad jeg gerne skal indrømme — der arbejdes vist trolig og flittig, men med daarlige Resultater — er der dog en Virksomhed, de nok kunde saa Tid til, en agiterende Virksomhed, som bestaar i at saa de Menighedsmedlemmer, som slutte sig til dem, og som de have Indflydelse paa, til at rykke ud med de forholdsvis saa Penge, der høre til for at skaffe en lille Kirke hist og en lille Kirke her. Men det er saa bevæmt naturligvis at faste alt over paa Statskassen og Kommunerne.

Her kommer jeg til et nyt Moment, som ikke har været fremme før, nemlig den Maade, hvorpaa Kirkeministeren nu vil indbringe Kommunerne i hele denne kirkelige Bevægelse. Vi vide alle, at Sagen har været hos Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse, der har ført store Debatter om den og har gjort, hvad Ministeren ønskede. Ganske vist have de taget et Par Reservationer paa et Par Punkter, som jeg senere skal komme til, og sagt, vi ønske det saadan og saadan. Men paa disse Punkter har den ærede Minister netop slet ikke taget det mindste Hensyn til dem ved det foreliggende Lovforslag. Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse, den nuværende Borgerrepræsentation, er, om jeg saa maa sige, gaaet i Slden for den ærede Minister paa hans Lovforslag, ja, jeg vil sige med det forestaaende Borgerrepræsentantvalg for Dje: De ere gaaede i Døden paa disse Kirker for den ærede Minister. Og saa tages der saa lidt Hensyn til dem, som jeg straks skal vise. Men medens det saaledes er galt nok med Kjøbenhavn selv, gælder det rigtig nok endnu mere for Frederiksberg, naar man ser, hvorledes Frederiksbergs ærede Kommunalbestyrelse stiller sig til Sagen. Den Ordning, der er udfæstet i det andet Lovforslag, som vi jo til en vis Grad have Dov til at tale om, er jo den, at hele Kirkevæsenet, Kirkerne, Gravstederne, Bønningerne af Præster og Klokkere, i det hele af Kirkebejertene, tages ind under Kommunalbestyrelsen og gøres til en kommunal Sag; det vil sige, det eneste, Kommunen naturligvis ikke faar med at gøre, er at ansætte Embedsmænd; det forbeholder Kirkeministeren sig selv. Men de have Lov til at skaffe Pengene med Undtagelse af det faste Beløb, som Staten skal styde til, ført sagt, de have der ude paa Frederiksberg gjort Kirkevæsenet til en